

“Sort Sol” over

Af naturvejleder Iver Gram, Skov- og Naturstyrelsen
Fotos: C.C. Christiansen, Jørgen Kølle
og Tøndermarskens NaturCenter.

Man tror det næppe, men der er faktisk op til en million stære på billedet, naturfænomenet ”Sort Sol” lader sig vanskeligt beskrive i ord. Det kan heller ikke fuldt ud beskrives i billeder, det skal ses, høres og lugtes.

Kort sagt opleves mindst én gang i livet – for det er en oplevelse, man aldrig glemmer!

“Sort Sol” er vestsønderjydernes betegnelse for et af denne verdens store naturundere.

En luftballet, som opføres i marsken hvert forår og efterår, når op til en million stære, som samles i luften lige over de steder, hvor de vil gå til ro for natten, og så sker det, at de opfører dramaet ”Sort Sol”.

Stæren kender vi alle – den livlige og dejlige fugl, som gerne yngler i de kasser, vi sætter op hjemme i haven. Men det er nok de færreste af os, der har oplevet stæreflokkens store opførelse af dramaet “Sort Sol”.

altid spørger man: "Kommer de nu også i dag, og står vi nu på det rigtige sted?" – det ved man aldrig, for stærene flytter ofte.

De sidder der ude spredt rundt omkring i marsklands-kabet. Men der sker intet, absolut intet, kun ser det ud til, at flokkene bliver større og større, men de kommer nok ikke i dag!

Så pludselig, som ved et trylleslag, kommer de alligevel. Den første lille flok flyver hen over det sted de brugte som soveplads i går, så den næste, og den næste – og pludselig "vælder" der stære ud af himlen og de kommer fra alle verdenshjørner. Det er helt utroligt, at der er så mange stære, og at de alle kommer lige netop her til sovepladsen i marskens rørskove.

Men det gør de, vores egne ynglefugle, Skandinaviens og Baltikums stære, fordi der her i marsken er masser af føde.

Enorme flokke bølger hen over himmelrummet. Flokke på op til 250.000 fugle flyver, som om de er en stor amøbe, ejendommeligt at de kan koordinere deres flyvning så perfekt. I løbet af kun 20 minutter opføres "Sort Sol", og helt utrolige formationer tegnes på himlen, når stære og falke kæmper! For det er først rigtig flot, når falke og høge angriber, og det gør de næsten hver dag, fordi disse rovfugle gerne vil have stær til aftensmad.

Sagnet siger...

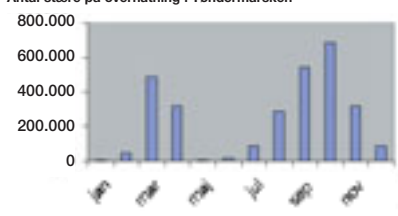
I gamle dage troede man, at stærene overvintrede på bunden af søerne. Om efteråret forsvandt de straks, når frosten kom – og lige så pludseligt dukkede de op om foråret. Da trækket ofte finder sted om natten, var det nærliggende at tro, at de blot kom op fra bundens dynd.

marsken

"Sort Sol" luftballet!

Det hele starter hver gang med store forventninger. En time før solnedgang skal man være på pletten, og

Antal stære på overnatning i Tøndermarsken

Marsken

Stæren kommer til marsken for at æde stankelben og gåsebillelarver, som de finder i størst mængde på fugtige græsmarker. "Sort Sol" opleves sikrest sammen med Tøndermarskens NaturCenter, som gerne laver ture for grupper. Man kan også deltage i NaturCentrets arrangerede ture.

Fakta:

- Spurvefugl:** Normalvægt omkring 90 gram, (min. 45 gram = livstruede og 110 gram = super kondition).
- Forekomst:** Europa og store dele af Asien. Forvildet til store dele af USA, Sydafrika og Australien.
- Føde:** Bær, frø og insekter. Unge især frugter og bær. Gamle stære lever især af larver (stankelben/gåsebiller), som kræver min. 3 års erfaring for, at stæren kan udnytte denne fødekilde rationelt.
- Alkohol:** Stærens evne til at nedbryde alkohol er 14 gange så effektiv som menneskets, hvilket er nødvendigt, da gærede frugter og bær indeholder alkohol.
- Trækfugl:** Ankommer feb./marts og trækker bort okt./nov. Overvintrer i Holland, Belgien og England.
- Flyveegenskab:** Max. 75 km/time og omkring 800–1.000 km non-stop. Forbrug 0,5 g fedt pr. flyvetime.
- Yngleforhold:** 4–6 æg, 12–14 dages rugning og 12 dages ungetid. Yngler gerne tæt på andre stære, løse kolonier.
- Alder:** Normalt 7 år, rekord 25 år.

Moderne stæreforskning!

- Bestand:** Optællinger har vist, at der er omkring 500.000 stærepar i Danmark. Antallet har været stærkt vigende gennem de sidste mange år.
- Synkron:** Hunnerne i et område synkroniserer deres æglægning, så alle lægger æg inden for 1 til 2 dage. Det sikrer, at flest nyudføjne unger kommer igennem de første farefulde dage, fordi der er unger overalt. Hvordan stæren klarer dette vides ikke.
- Gøgestære:** Nabostære lægger ofte æg hos hinanden og fjerner et af værtsparrets egne æg, som smides ud af reden.
- Stæreapotek:** Stæren har mindst 25 plantearter, som den bevidst bruger som værn mod lus, mider, lopper m.v. Er der lus i reden, putter stæren friske blade af bl.a. tagetes ned i reden og luseangrebet reduceres med op til 80%.
- Ultraviolet:** Hanstære, der udsender mest UV-stråling får hurtigst fat i hunner – og de får også flest hunner. De mest strålende hanner har således op til 5 hunner med hver sin rede – på en gang!